

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ОДФС.01 ПЕДАГОГІКА

Спеціальність 013 Початкова освіта
Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Київ – 2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
«27» _____ 2017 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ОДФС.01 ПЕДАГОГІКА

Галузь знань 01 Освіта
Спеціальність 013 Початкова освіта
освітній рівень: перший (бакалаврський)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>0892/17</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціал)
« »	20 <u>17</u>

Київ – 2017

Педагогіка: роб. навч. прог. [для студентів спеціальності 013 початкова освіта I-го освітнього рівня (бакалаврський)] / уклад. Г. І. Іванюк, О. А. Венгловська, В. І. Дем'яненко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 23 с.

Розробники:

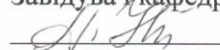
Іванюк Ганна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

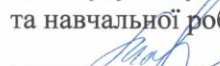
Венгловська Олена Анатоліївна, канд. педагог. наук, доцент кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Дем'яненко Валентина Іванівна, викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма обговорена і затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «06» вересня 2017 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології
 Г. І. Іванюк

Заступник директора Педагогічного інституту з науково-методичної та навчальної роботи
 М. А. Машовець

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 10	галузь знань 01 освіта	Денна форма навчання
Модулів – 10		Нормативна
Змістових модулів – 10	спеціальність 013	Рік підготовки: 1-й
Загальна кількість годин – 300 год.		Семестр: 1-й, 120 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1 семестр – 3 год.	I-й освітній рівень (бакалаврський)	Лекції 32 год.
		Семінарські 10 год.
		Практичні 12 год.
		Лабораторні 2 год.
		Самостійна робота 56 год.
		Модульний контроль 8 год.
		Вид контролю ПМК

2. Пояснювальна записка

Інтегрована навчальна дисципліна «Педагогіка» є дисципліною, що входить до обов'язкової частини (формування фахових компетентностей) навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 013 початкова освіта I-го освітнього рівня (бакалаврський).

Відповідно до навчального плану на вивчення дисципліни відведено 10 кредитів (300 год.). На першому курсі, у першому семестрі студенти засвоюють чотири змістові модулі: «Історико-педагогічні студії західноєвропейської та української освіти», «Основи педагогіки», «Дидактика як теорія освіти і навчання», «Основи організації процесу навчання у загальноосвітній школі».

На вивчення цих змістових модулів відведено 120 год., із них: 32 год. лекції, 10 год. – семінарські заняття, 12 год. – практичні заняття, 2 год. – лабораторні заняття, 8 год. – модульні контрольні роботи, 56 год. – самостійна робота студентів. Закінчується вивчення змістових модулів підсумковим модульним контролем.

Мета змістових модулів: засвоєння майбутніми вчителями початкової школи особливостей становлення та розвитку педагогічних систем, школи, педагогічної думки та практики задля творчого використання прогресивних ідей минулого у власній практичній діяльності; знань про закономірності, методологічні підходи, принципи до освіти та розвитку особистості; осмислення основних концепцій сучасної освіти; здатності і готовності до організації навчального процесу з учнями молодшого шкільного віку в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів.

Завдання змістових модулів:

- ознайомлення майбутніх вчителів початкової школи з досягненнями зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки;
- засвоєння студентами процесу цілісної характеристики освіти, в основі якої знаходяться загальнолюдські цінності та досягнення цивілізації;
- формування дослідницької компетентності (пошук та відбір теоретичних джерел, аналіз, синтез, узагальнення історико-педагогічних явищ і феноменів);
- засвоєння студентами основних категорій педагогіки, галузей педагогіки та їх взаємозв'язків; сутності педагогічних законів, закономірностей та принципів навчання, виховання й розвитку особистості;
- розуміння особистості як найвищої цінності суспільства;
- формування розуміння студентами предмету, завдань та методології педагогіки, факторів розвитку особистості, організації педагогічного процесу;
- розвиток аналітичного педагогічного мислення студентів, формування вміння вивчати та пояснювати педагогічні явища та процеси у їх взаємозв'язку, взаємозалежності, готовності до врахування їх у практиці;

– формування у студентів розуміння сутності зв'язку між теорією педагогічної науки та практикою педагогічної діяльності вчителя початкової школи;

– стимулювання активної навчально-пізнавальної діяльності студентів;

– створення умов для формування професійної компетентності вчителя початкової школи;

– засвоєння студентами основ дидактики; її основних категорій закономірностей та принципів навчання;

– формування розуміння студентами особливостей варіативних підходів до організації навчання в початковій школі;

– оволодіння змістом сучасних технологій навчання учнів початкової школи, розвиток здатності до їх реалізації в умовах педагогічної практики;

– розвиток аналітичного педагогічного мислення студентів, формування вміння обґрунтовувати доцільність добору змісту, форм, методів, засобів навчання у їх взаємозв'язку, взаємозалежності;

– формування у студентів розуміння сутності зв'язку між теорією педагогічної науки та практикою педагогічної діяльності вчителя початкової школи;

– стимулювання активної навчально-пізнавальної діяльності студентів;

– створення умов для формування професійної компетентності вчителя початкової школи.

У результаті вивчення змістових модулів навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

– науковий апарат історико-педагогічної науки;

– періодизацію розвитку педагогічної думки;

– передумови та чинники, що визначали розвиток світової та вітчизняної педагогічної думки на різних історико-педагогічних етапах;

– взаємозв'язки між суспільними запитами на освіту та державним регулюванням розвитку різних типів шкіл в Україні та за її межами;

– сутнісні ознаки становлення та розвитку гуманістичних ідей у світовій та вітчизняній педагогічній думці;

– передовий педагогічний досвід діяльності педагогів-новаторів;

– системи роботи авторських зарубіжних та вітчизняних шкіл;

– ключові категорії педагогічної науки;

– стан сучасного розвитку педагогічної науки та її актуальні проблеми;

– об'єкт, предмет, функції та завдання педагогіки відповідно до потреб людини та суспільства;

– систему педагогічних наук та зв'язок педагогіки з іншими науками;

– педагогічні закони, закономірності та принципи, що відображають сутність педагогічної теорії і практики;

– суттєві ознаки особистості як педагогічного феномену, основні

фактори, що впливають на її формування і розвиток;

- мету, ідеал виховання в українському суспільстві, завдання основних напрямів всебічного розвитку особистості;
- особливості педагогічного процесу, його цілісність;
- об'єкт, предмет та завдання дидактики;
- основні дидактичні категорії;
- сутнісні ознаки процесу навчання;
- закономірності та принципи навчання;
- зміст освіти в різних типах загальноосвітніх навчальних закладах;
- методи і засоби навчання;
- варіативні підходи до організації навчання в початковій школі;
- особливості оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

Зміст модулів спрямований на формування у майбутніх вчителів початкової школи **загальної компетентності** складниками якої є: *соціальна* (здатність та готовність до освітньої діяльності, наповненої особистісними сенсами щодо освітнього продукту, до усвідомлення власної освітньої траєкторії та вміння її проектувати, до історико-педагогічної реконструкції, продуктивних ідей людиноцентричної педагогіки минулого, до усвідомлення ціннісно-значущої діяльності в соціальному середовищі), *інформаційна* (здатність і готовність до здобування інформації з різних історико-педагогічних джерел із проблем розвитку різних педагогічних явищ та феноменів, проблем дидактики, інтерпретації, систематизації, аналізу), *комунікативна* (здатність і готовність до навчальної взаємодії в парі, групі, проектування особистої моделі комунікації в групі (спільноті)), *самоосвітня* (здатність і готовність до усвідомленого відбору інформації (з різних джерел) та застосування її у професійній діяльності, аналізу, критичного осмислення, виокремлювати, узагальнювати, характеризувати передумови, чинники, суперечності розвитку педагогічної теорії та практики з дотриманням історичної реконструкції) та **професійної компетентності**, а саме: *освітньої* (здатність і готовність до: аналізу, порівняння мети, завдань навчання і виховання учнів початкової школи (освіти), систематизації та узагальнення продуктивних педагогічних ідей та систем, виявлення продуктивних ідей педагогіки минулого, що можуть бути адаптовані в сучасний освітній процес ЗНЗ, організації навчального процесу з учнями молодшого шкільного віку в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів, відповідно до положень Концепції нової української школи), *психологічної* (здатність і готовність до врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів у процесі організації педагогічної взаємодії), *дидактичної* (здатність та готовність до історичної реконструкції педагогічних ідей і продуктивного досвіду минулого, вивчення перспективного педагогічного досвіду та адаптації його до умов нової української школи, аналізу педагогічних явищ та процесів, пояснення їх сутності, аргументуючи власну точку зору з позиції науки, аналізу

педагогічних ситуацій з погляду гуманістичної педагогіки, наукових підходів щодо вивчення розвитку особистості та особливостей становлення і розвитку системи освіти в Україні, моделювання навчального процесу, використання сучасних освітніх технологій, добору змісту, форм, методів, засобів навчання у їх взаємозв'язку, взаємозалежності), *рефлексивної* (здатність і готовність до особистісно-значущої позитивної мотивації професійно-педагогічної діяльності, творення власного педагогічного досвіду).

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст.

Чинники становлення педагогічної думки IX – XVI ст. Система середньовічних шкіл.

Виховання та навчання у східних слов'ян. Педагогічна думка Київської Русі. Традиційні засади виховання дітей в Київській Русі. Зміст і методика шкільного навчання і виховання в Київській Русі. Перекладна література та перші педагогічні пам'ятки Київської Русі.

Культура епохи європейського Відродження. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження.

Виникнення і роль братських шкіл. Створення козацької педагогіки, її сутність та особливості. Вплив зарубіжної та вітчизняної педагогічної думки окресленого періоду на розвиток педагогіки на інших історико-педагогічних етапах.

Дитиноцентричні підходи до виховання у педагогічній спадщині (Я.А. Коменського, Дж. Локка, Й.Г. Песталоцці).

Тема 2. Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – 1905 р. європейське та українське педагогічне просвітництво)

Реформаторська педагогіка (педагогіка вільного виховання, педагогіка особистості, експериментальна педагогіка). Прагматична педагогіка Дж. Дьюї. Гуманістичні засади освіти і виховання. Рух нового виховання (М. Монтесорі, С. Френе). Ідея цілісного виховання Р. Штайнера. Значення реформаторської педагогіки для розвитку сучасної педагогіки.

Діяльність і антропологічна педагогіка К. Ушинського. Основні положення ідеї народності. Дидактика педагога. Реалізація ідей К. Ушинського у практиці сучасних загальноосвітніх навчальних закладах.

Основні концепції розвитку школи й педагогіки України в середині XIX – на початку XX ст. Педагогічні ідеї у творчості українських педагогів і просвітителів кінця XIX – початку XX століття (Б. Грінченко, І. Франко, М. Коцюбинський, Леся Українка, Т. Лубенець).

Вплив ідей педагогів кінця XIX – початку XX століття на розвиток сучасної гуманістичної, особистісно орієнтованої освіти.

Тема 3. Українська школа й педагогіка в роки українського державотворення (1917-1919)

Політика уряду Української Народної Республіки в галузі освіти. Ідея національної школи С.Ф. Русової. Педагогічні погляди й просвітницька діяльність перших міністрів освіти періоду 1917–1920 рр. (І. Стешенко, І. Огієнко, П. Холодний, М. Василенко).

Шкільна реформа як засіб створення єдиної національної школи в добу Центральної Ради. Реформаторські процеси у галузі шкільної освіти в період гетьманату П. Скоропадського. Шкільне реформування за часів Директорії як продовження освітньої політики Центральної Ради.

Суголосність стратегій, принципів розвитку освіти, педагогічних ідей періоду УНР із сучасними підходами до особистісно орієнтованої освіти.

Тема 4. Українська школа і педагогіка другої половини ХХ – початку ХХІ століття

Національна освіта в 20-ті роки ХХ століття. Уніфікація загальної освіти в 30-ті роки. Особливості становлення освіти у післявоєнний час (кінець 40-х – 50-ті роки). Розвиток освіти і педагогіки в 60-ті роки. Школа і педагогіка України в період Застою (70 – 80-ті роки ХХ століття).

Педагогічна діяльність А. Макаренка. Проблема сімейного виховання («Книга для батьків», «Лекції про виховання дітей»). Теоретико-практична спадщина В. Сухомлинського. В. Сухомлинський про формування гуманної особистості. Морально-трудове, естетичне виховання школярів. Реалізація ідей педагогів ХХ століття у практиці роботи вчителів сучасних початкової школи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Тема 5. Предмет і завдання педагогіки

Педагогіка як наука. Виникнення і джерела розвитку педагогіки як науки. Об'єкт, предмет та основні категорії педагогіки. Функції і завдання педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Актуальні проблеми сучасної педагогіки.

Тема 6. Педагогічний процес

Суть педагогічного процесу. Рушійні сили педагогічного процесу. Педагогічний процес як система. Цілісність педагогічного процесу. Організація педагогічного процесу. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу. Особливості педагогічного процесу в початковій школі.

Тема 7. Проблеми розвитку і формування особистості в сучасній педагогічній науці та практиці

Особистість як предмет дослідження психологічної і педагогічної наук. Основні фактори розвитку і формування особистості. Роль спадковості, середовища, виховання і діяльності в розвитку особистості. Закономірності та рушійні сили розвитку особистості. Акселерація і ретардація. Теорії розвитку особистості.

Тема 8. Методологія педагогіки і методи науково-педагогічного дослідження

Наукові дослідження, їх види. Методологія педагогіки і методи науково-педагогічних досліджень, загальні підходи до їх класифікації. Характеристика основних груп методів науково-педагогічного дослідження. Структура і логіка науково-педагогічного дослідження. Етапи виконання науково-педагогічного дослідження. Результати наукових досліджень, їх характеристика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ДИДАКТИКА ЯК ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ

Тема 9. Предмет та завдання дидактики

Поняття дидактики. Розвиток дидактики як складової частини педагогіки. Об'єкт і предмет сучасної дидактики. Розвиток дидактики як складової частини педагогіки.

Основні дидактичні категорії та їх сутність. Основні тенденції національної системи освіти та завдання дидактики.

Тема 10. Зміст освіти в загальноосвітній школі

Сутність змісту освіти. Фактори, що зумовлюють формування змісту освіти. Теорії організації змісту освіти. Зміст освіти зарубіжної школи.

Основні компоненти змісту освіти, їх характеристика.

Наукові вимоги до формування змісту освіти.

Стандарти освіти. Державні нормативні документи, що відображають зміст освіти. Новий державний стандарт початкової загальної освіти. Ключові зміни в оновлених програмах початкової школи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Тема 11. Процес навчання та стратегія його організації.

Сутність процесу навчання, його методологічна основа. Викладання і учіння як категорії дидактики. Функції навчання, їх взаємозв'язок. Структура процесу навчання. Характеристика основних структурних компонентів.

Тема 12. Закономірності та принципи навчання.

Закономірності навчального процесу та їх класифікація. Поняття принципу навчання в дидактиці. Класифікація принципів навчання, їх характеристика. Правила навчання.

Тема 13. Сучасні технології навчання в загальноосвітній школі.

Сутність поняття «технологія», «освітня технологія», «педагогічна технологія». Історичний та теоретичні аспекти педагогічної технології.

Сутність і особливості педагогічної технології. Класифікація освітніх технологій навчання.

Традиційні технології навчання у сучасній школі: пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, диференційоване.

Нові технології навчання: особистісно орієнтоване навчання, технологія групової навчальної діяльності школярів, теорія поетапного формування розумових дій, технологія розвивального навчання, технологія навчання як дослідження, модульно-рейтингове навчання, нові інформаційні технології (НІТ) навчання тощо, їх характеристика. Сучасні зарубіжні дидактичні концепції.

Тема 14. Методи і засоби навчання

Поняття про методи та прийоми навчання, їх сутність. Класифікація методів навчання.

Характеристика основних груп методів та окремих методів навчання.

Загальні вимоги до використання методів навчання.

Поняття про засоби навчання, їх характеристика.

Тема 15. Форми організації процесу навчання

Поняття про форми організації навчання. Класифікація форм організації навчання, їх характеристика.

Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку.

Урок як форма організації навчання. Вимоги до уроку.

Типи уроків, їх структура. Характеристика основних типів уроків.

Тема 16. Діагностика навчальних досягнень учнів

Діагностика, контроль і оцінка як педагогічні категорії. Контроль результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Види, форми і методи контролю та оцінки навчальних досягнень учнів. Оцінювання результатів навчання. Орієнтовні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів. Зарубіжна практика контролю успішності учнів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекція		семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні	самостійна робота	МКР	
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1.							
Змістовий модуль I. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ РОЗВИТКУ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ							
Тема 1. Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст.	6	2	-	-	-	4	
Тема 2. Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – 1905 р. європейське та українське педагогічне просвітництво)	6	2	2	-	-	2	
Тема 3. Українська школа й педагогіка в роки українського державотворення (1917-1919)	8	2	-	2	-	4	
Тема 4. Українська школа і педагогіка другої половини ХХ – початку ХХІ століття	8	2	-	2	-	4	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 1	30	8	2	4	-	14	2
Змістовий модуль II. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ							
Тема 5. Предмет і завдання педагогіки	8	2	2	-	-	4	
Тема 6. Педагогічний процес	5	2	-	-	-	3	
Тема 7. Проблеми розвитку і формування особистості в сучасній педагогічній науці та практиці	7	2	2	-	-	3	
Тема 8. Методологія педагогіки і методи науково-педагогічного дослідження	8	2	-	2	-	4	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 2	30	8	4	2	-	14	2
Змістовий модуль III. ДИДАКТИКА ЯК ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ							
Тема 9. Предмет та завдання дидактики	5	2	-	-	-	3	
Тема 10. Зміст освіти в загальноосвітній школі	9	2	2	-	2	3	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 3	16	4	2	-	2	6	2
Змістовий модуль IV. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ							
Тема 11. Процес навчання та стратегія його організації	5	2	-	-	-	3	
Тема 12. Закономірності та принципи навчання	5	2	-	-	-	3	
Тема 13. Сучасні технології навчання в загальноосвітній школі	6	2	-	-	-	4	
Тема 14. Методи і засоби навчання	8	2	-	2	-	4	
Тема 15. Форми організації процесу навчання	10	2	2	2	-	4	
Тема 16. Діагностика навчальних досягнень учнів	8	2	-	2	-	4	
Модульний контроль	2						2
Разом за змістовим модулем 4	44	12	2	6	-	22	2

Усього годин	120	32	10	12	2	56	8
--------------	-----	----	----	----	---	----	---

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зародження та розвиток гуманістичних ідей у педагогіці ХХ століття	2
2.	Педагогіка як наука і мистецтво	2
3.	Вікові аспекти розвитку та виховання особистості	2
4.	Удосконалення змісту освіти в руслі Концепції нової української школи	2
5.	Варіативні підходи до організації навчання в початковій школі	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Дидактична система К.Д. Ушинського	2
2.	Теоретико-практична спадщина В.О. Сухомлинського	2
3.	Навчально-наукова робота студентів	2
4.	Методи і технології навчання в початковій школі	2
5.	Дидактичні особливості організації навчання учнів 1-го класу	2
6.	Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів в початковій школі	2

7. Лабораторні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розроблення проекту нової української школи	2

8. Самостійна робота

Змістовий модуль І. ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота є однією зі складових навчального процесу. При цьому студент набуває навичок самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями, досвідом в їх історичній перспективі; здійснювати аналіз, співставлення, порівняння певних педагогічних явищ в їх ретроспективі.

Метою самостійної роботи є формування пізнавальної активності студентів, формування у них компетенцій роботи з історико-педагогічними, джерелами, поглиблення та розширення вже здобутих знань.

Щоб якісно виконати самостійну роботу необхідно: опрацювати рекомендовану літературу, варто занотувати власні міркування та узагальнення, що виникають у процесі роботи з теоретичними джерелами, обґрунтовуючи їх теоретичними положеннями.

За результатами самостійного опрацювання теоретичних джерел: **скласти довідник «Внесок українських педагогів у розвиток теорії та практики початкової освіти».**

Укладати довідник необхідно з дотриманням певної структури, яка включає такі складники як:

- титульна сторінка,
- вступ,
- зміст,
- персоналії педагогів (ППП педагога, його фото, відомості про життєві віхи, сферу наукових інтересів, публікації, цікаві факти з життя педагога, крилаті вислови щодо навчання і виховання дітей),
- список використаної літератури.

Оцінка оформлення і виконання роботи здійснюється за такими критеріями, як:

1. Актуальність й значимість роботи – 5 балів.
2. Самостійність, закінченість – 5 балів.
3. Рівень творчості, оригінальність – 5 балів.
4. Логіка викладу матеріалу – 5 балів.
5. Презентація та захист роботи – 10 балів.

Довідник може бути представлений у вигляді брошури, презентації, буклету, педагогічного календаря, тематичного випуску газети, тощо. Для виконання завдання доцільно використовувати програми Microsoft Office (Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, Microsoft Office Publisher).

Змістовий модуль II. ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Підготувати есе на одну із запропонованих тем, дотримуючись вимог до даного виду робіт.

Орієнтовна тематика:

1. Педагогіка як наука та мистецтво.
2. Виникнення педагогіки як науки.
3. Особливості педагогічної науки на сучасному етапі.
4. Джерела розвитку педагогічної науки.
5. Роль народної педагогіки у формуванні духовності підростаючого покоління.
6. Місце педагогіки в системі наук про людину.
7. Вплив політики й ідеології суспільства на характер виховання і розробку педагогічної теорії.

8. Значущість педагогічної науки у соціально-економічному розвитку українського суспільства.
9. Вплив діяльності учителя-вихователя на соціальний розвиток суспільства.
10. Вплив соціального середовища на розвиток особистості учня.
11. Роль спадковості й середовища у формуванні особистості.
12. Вплив особистості вчителя на становлення особистості учня.
13. Вплив негативних факторів середовища на розвиток особистості дитини.
14. Виховання як вирішальний фактор у розвитку і формуванні особистості людини.
15. Вплив діяльності особистості на її розвиток.
16. Народні уявлення про основні чинники формування особистості.
17. Зарубіжні теорії розвитку особистості.
18. Вплив умов життя міста (села) на становлення особистості.
19. Роль етнокультурного середовища у процесі соціалізації людини.
20. Врахування анатомо-фізіологічних особливостей та соціально-психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку в навчально-виховному процесі.
21. Врахування вікових особливостей дітей у педагогічній діяльності.
22. Вікова періодизація розвитку особистості.
23. Врахування індивідуальних особливостей дітей молодшого шкільного віку в роботі вчителя.
24. Суспільно-економічні передумови необхідності всебічного і гармонійного розвитку особистості.
25. Всебічний і гармонійний розвиток особистості як основна мета сучасного виховання.
26. Особливості розвитку освіти в м. Києві (рідному місті чи селі).
27. Педагогічний процес як система.
28. Розвиток особистості в педагогічному процесі.
29. Педагог як суб'єкт педагогічного процесу.
30. Стратегічні завдання реформування системи освіти в Україні.

Критерії оцінювання есе

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Висвітлення загального підходу до теми, формулювання завдання (питань, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження)	4 бали
2.	Структурування есе (вступ, основна частина, висновок)	4 бали
3.	Використання вагомих аргументів і фактів, які	5 балів

	підтверджуватимуть головні ідеї	
4.	Використання афоризмів і цитат	3 бали
5.	Творчість, оригінальність, самостійність мислення	5 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення роботи (титульний аркуш, абзацне членування тексту, дотримання правил цитування, оформлення посилань, списку використаних джерел)	4 бали
7.	Захист есе	5 балів
Разом		30 балів

Змістовий модуль III- IV. ДИДАКТИКА ЯК ТЕОРІЯ ОСВІТИ І НАВЧАННЯ. ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Ознайомитися з досвідом переможця або лауреатів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2017» у номінації «Початкова освіта» і описати технології, методи та форми, що використовуються ними у навчально-виховному процесі.

Оцінюється оформлення і виконання роботи за наступними критеріями:

№ з/п	Основні характеристики досвіду	Максимальна кількість балів за виконану роботу
1.	Загальна інформація про номінанта (прізвище, ім'я, по батькові, посада, освіта, педагогічний стаж, кваліфікаційна категорія, звання), місце роботи (номер, назва закладу освіти), педагогічне кредо.	3 бали
2.	Технології, що використовуються у навчально-виховному процесі	8 балів
3.	Методи	8 балів
4.	Форми	8 балів
5.	Оформлення досвіду	3 бали
Усього:		30 балів

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

– словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція),

пояснення, розповідь, бесіда;

– наочні: ілюстрація, демонстрація, використання комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація);

– практичні: вправи, метод проектів.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивний, дедуктивний, аналітичний, синтетичний.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з науковими джерелами, виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1. Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальна дискусія, пізнавальна гра, створення ситуації пізнавальної новизни, створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

2. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності: роз'яснення значимості учіння, пред'явлення навчальних вимог, заохочення й осудження в учінні.

10. Методи контролю

Метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод програмованого контролю, метод самоконтролю, модульні контрольні роботи.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																Макс. кільк. балів	Сума			
Форми роботи	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV									
Лекції	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	16	100		
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
Семінарські заняття	10+1				10+1		10+1		10+1		10+1						55 (для підрахунку 33 б.)			
Практичні заняття	10+1		10+1		10+1								10+1		10+1		10+1		66	
Лабораторні заняття										10+1							11			
Самостійна робота	30				30				30								90			
МКР	25				25				25		25						100			
ВСЬОГО – 316 б. РК 3,16																				

Шкала оцінювання

Рейтинг ова оцінка	Значення оцінки	Оцінка за шкалою Університету
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів
F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1 – 34 балів

11. Методичне забезпечення

- опорні конспекти лекцій;
- мультимедійні презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

12. Рекомендована література

Базова

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: підручник / Л.В. Артемова. – К.: Либідь, 2006. – 424 с.*
2. Волкова Н.П. Педагогіка: Навчальний посібник / Н.П. Волкова – 2-ге видання, перероблене, доповнене. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с. (Альмаматер).*

3. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / Уклад. : О.О. Любар; За ред. В.Г. Кременя. – К. : Знання, 2005. – 767 с.*

4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: Підручник / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 418 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).*

5. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навч.-метод. посібник. / М.В. Левківський. – Вид. 3-є, доп. навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 190 с.*

6. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. [За ред. О.О. Любара]. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. – 450 с. – (Вища освіта ХХІ століття).*

7. Любар О.О. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. / О.О. Любар, М.Г. Стельмахович, Д.Е. Федоренко. – Київ: Знання, 2006. – 447 с.*

8. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.Є. Мойсеюк – 5-є вид., доповнене і переробл. – К.: ВАТ «Білоцерківська книжкова фабрика», 2007. – 656 с.*

9. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М. Фіцула – Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – К.: Академвидав, 2006. – 560 с. (Альма-матер).*

Допоміжна:

1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання в школі / А.М. Алексюк. – К.: Радянська школа, 1981. – 206 с.

2. Бондар В.І. Дидактика: підруч. для студ. вищ. пед. навч. закл. / В.І. Бондар. – К. : Либідь, 2005. – 262 с.

3. Бондар А.Д. Розвиток суспільного виховання в Українській РСР (1917 – 1967) / А.Д. Бондар. – К.: КГУ. – 1968. – 227 с.[□]

4. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підруч. для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Укр. Видавнича Спілка, 1997. – 441 с.

5. Венгловська О.А. Педагогічне просвітництво Тимофія Лубенця (кінець ХІХ – перша третина ХХ століття) / О.А. Венгловська // Освітологічний дискурс: електронне наукове фахове видання (2). с. 12-22[■].

6. Джаман Т.В. Історія педагогіки України: навчальний посібник / Т.В. Джаман. – Новий Світ, 2000. – 223 с.[■]

7. Джури́нский А.Н. История зарубежной педагогики: Учебное пособие для студ. вузов, обучающихся по пед. спец. / А.Н. Джури́нский. – М.: ВЛАДОС, 1999. – 431 с.[□]

8. Зайченко І.В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-є вид. / І.В. Зайченко. – К.: «Освіта України», «КНТ» 2008. – 528 с. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/626694/>.

[□] Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

[■] Електронний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка

* Бібліотека Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

** Бібліотечний фонд кафедри педагогіки та психології

9. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / І.В. Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 624 с.*
10. Іванюк Г.І. Педагогіка. Модуль «Основи педагогіки», «Теорія виховання»: навчальний посібник / Г.І. Іванюк, С.М. Мартиненко. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2006. – 64 с.**
11. Косенко К.М. Основи загальної педагогіки: курс лекцій для студ. пед. спеціальностей вищих навч. закладів / К.М. Косенко. – К.: Повний світ, 2005. – 184 с. **
12. Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / А.І. Кузьмінський, Л.П. Вовк, В.Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).*
13. Максимюк С.П. Педагогіка: Навчальний посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – 667 с. – Тема 3. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/626701/>.
14. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи (27/10/2016). – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/Новини%202016/12/05/konczepczziya.pdf>
15. Освітні технології: Навч.-метод. посібник / За ред. О.М. Пехоти. – К.: «АСК», 2002. – 255 с.
16. Педагогіка початкової школи: програма навчальної дисципліни (за вимогами кредитно-модульної системи) / укл.: Я. П. Кодлюк, З. М. Онишків. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 72 с.
17. Педагогіка: Хрестоматія / Уклад.: А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко – 2-ге вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2006. – 700 с. – (навчально-методичний комплекс з педагогіки).**
18. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О.Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
19. Сбруєва А.А. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник. / А.А. Сбруєва, М.Ю. Рисіна. – Суми: СумДПУ, 2000. – 208 с.[□]
20. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки: навч. посіб. / Від упорядників, вступні нариси та упорядкув. З.Н. Борисової, В.У. Кузьменко; За заг. ред. З.Н. Борисової. – К.: Вища шк., 2004. С. 157 – 159.*
21. Хрестоматія з української класичної педагогіки: К.Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Уклад. В.П. Кравець, О.І. Мелешко. – К.: Грамота, 2008. – 768 с.*

Навчально-методична карта дисципліни «Педагогіка»

Разом: 120 год., з них лекційні заняття – 32 год., семінарські заняття – 10 год., практичні заняття – 12 год., лабораторні заняття – 2 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год., ПМК

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV					
Назва модуля	Історико-педагогічні студії розвитку західноєвропейської та української освіти				Основи педагогіки				Дидактика як теорія освіти і навчання		Основи організації процесу навчання у загальноосвітній школі					
Кількість балів за модуль	92 бали				81 бал				49 балів		94 балів					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Теми лекцій (16 б.)	Становлення гуманістичних педагогічних ідей в педагогічній думці IX – XVI ст. (1 б.)	Становлення модерної педагогічної думки (XIX ст. – 1905 р. європейське та укр. пед. просвітництво) (1 б.) <i>Педагогічний музей України</i> *	Українська школа й педагогіка 1900-х роки українського державотворення (1917-1919) (1 б.)	Українська школа і педагогіка другої половини XX – початку XXI століття (1 б.)	Предмет і завдання педагогіки (1 б.)	Педагогічний процес (1 б.)	Проблеми розвитку і формування особистості в сучасній педагогічній науці та практиці (1 б.)	Методологія педагогіки і методів науково-педагогічного дослідження (1 б.)	Предмет та завдання дидактики (1 б.)	Зміст освіти в загальноосвітній школі (1 б.)	Процес навчання та стратегія його організації (1 б.)	Закономірності та принципи навчання (1 б.)	Сучасні технології навчання в загальноосвітній школі (1 б.)	Методи і засоби навчання (1 б.)	Форми організації процесу навчання (1 б.)	Діагностика навчальних досягнень учнів (1 б.)
Теми семінарських занять (для підрахунку 33 б.)	Зародження та розвиток гуманістичних ідей у педагогіці XX століття (10 + 1 б.)				Педагогіка як наука і мистецтво (10 + 1 б.)		Вікові аспекти розвитку та виховання особистості (10 + 1 б.)		Удосконалення змісту освіти в руслі Концепції нової української школи (10 + 1 б.)		Варіативні підходи до організації навчання в початковій школі (10 + 1 б.)					
Теми лабораторних занять (11 б.)									модель <i>Центр самопізнання і саморозвитку*</i>							

Теми практичних занять (66 б.)	Дидактична система К.Д. Ушинського (10 + 1 б.)	Теоретико-практична спадщина В.О. Сухомлинського (10 + 1 б.) <i>Кімната Василя Сухомлинського – ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського*</i>	Навчально-наукова робота студентів (10 + 1 б.) <i>ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського*</i>			Методи і технології навчання в початковій школі <i>Центр самопізнання і саморозвитку*</i>	Дидактичні особливості організації навчання учнів 1-го класу <i>Школа I ступеня № 330 «Русанівка», спеціалізованої школи № 120 м. Києва*</i>	Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів в початковій школі <i>Школа I ступеня № 330 «Русанівка», спеціалізованої школи № 120 м. Києва*</i>
Самостійна робота (90 б.)	30 год.		30 год.	30 год.				
Види поточного контролю (100 б.)	Модульна контрольна робота 1 (25 б.) <i>дистанційно</i>		Модульна контрольна робота 2 (25 б.) <i>дистанційно</i>	Модульна контрольна робота 3 (25 б.) <i>дистанційно</i>	Модульна контрольна робота 4 (25 б.) <i>дистанційно</i>			
Підсумковий контроль	ПМК							

Всього: 316 балів $K = 316 : 100 = 3,16$

*ⁱ Місце проведення навчального заняття